

Stanovisko školitele

Jan Reichstätter, *Metodologické a interpretační problémy při studiu náboženství severních Indoevropanů: Předkřesťanské tradice Keltů, Germánů a Baltů v kritické perspektivě humanitních věd*, disertační práce, Brno: Ústav religionistiky FF MU 2018, 172 s.

Předložená disertační práce se zaměřuje na kritickou revizi dosavadního akademického bádání o předkřesťanských náboženstvích severních Indoevropanů, a to konkrétně o náboženstvích Keltů, Germánů a Baltů. Výběr těchto areálů ze světa severních Indoevropanů je dán nejen mírou dochování pramenů k jejich studiu, ale také jejich rozdílnou strukturou, která v průběhu zkoumání vedla k vybudování rozdílných výzkumných strategií, ovlivněných nezdědka rozdílným zastoupením vědeckých oborů, jež se na výzkumu podílely a podílejí.

Rozvrh práce se logicky soustředí na tři oblasti:

- (1) studium náboženství starých Keltů, jež se opírá především o rozsáhlý archeologický materiál;
- (2) zkoumání starogermánských mytologií na základě literárních pramenů různé provenience;
- (3) užívání novověkého etnologického materiálu jako zdroje pro rekonstrukci náboženství starých Baltů.

Přínos předložené práce tkví především v obdivuhodném záběru, s nímž se autor zhostil tak komplexního úkolu (šíří výzkumu dokumentuje už jen rozsah závěrečného bibliografického seznamu). Svoji precizností, a v neposlední řadě také vyzrálou stylistikou, práce poskytuje nejen čtivý a fundovaný přehled o vybraných náboženských tradicích, ale především o dějinách a současnosti jejich zkoumání. Autor v ní prokazuje kritický vhled do spletitého vývoje akademického zápolení s tématy evropských předkřesťanských dějin náboženství a zároveň překládá řadu metodologických postřehů a varování, jimiž by se obory zabývající se náboženstvím severních Indoevropanů mohly přínosně inspirovat.

S ohledem na téma práce, jež s podobnou komplexitou a kritičností dosud nebylo v českém prostředí zpracováno, doporučuji disertační práci – po nezbytných úpravách – k publikaci.

Díličí výsledky práce autor průběžně předkládal domácí i mezinárodní odborné veřejnosti na vědeckých konferencích:

- Reichstätter, Jan, „From Dumézil to Lincoln: On Shift of Approach in Study of Indo-European Myths and Pantheons“, in: *Time and Myth: The Temporal and the Eternal*, The Tenth Annual International Conference on Comparative Mythology, Masarykova univerzita, Brno, 6.-28. 5. 2016.
- Reichstätter, Jan, „The Decline of Celtic Neopaganism in the Czech Republic?: Towards the Factors of Growth and Erosion of the Czech Celtophilia“, in: *Paganism and Politics: Neo-Pagan and Native Faith Movements in Central and Eastern Europe*, Masarykova univerzita, Brno, 3.-4. 6. 2016.
- Reichstätter, Jan, „The Religions of the Ancient Celts from Archaeological Perspective: Possibilities and Limitations in ‚Reading‘ the Archaeological Remains of Vanished Cultures“, in: *PECLA: New Directions in Classical Archaeology*, Univerzita Karlova, Praha, 1.-2. 12. 2016.

K některým otázkám, řešeným v práci, autor již publikoval dílčí studie, zčásti založené na přednesených konferenčních příspěvcích:

- Reichstätter, Jan, „The Decline of Contemporary Celtic Paganism in the Czech Republic?: Factors in the Growth and Erosion of Czech Celtophilia“, *The Pomegranate* 20/1, 2018, s. 91-111.
- Reichstätter, Jan, „Germanofilie, germanománie a germánská studia: Pět století kontemplací nad starogermánskými mýty“, *Religio: Revue pro religionistiku* 26/2, 2018 [v tisku].
- Reichstätter, Jan, „Bohové a démoni, kněží a badatelé: Věda o náboženství podle Bruce Lincolna“, *Religio: Revue pro religionistiku* 25/1, 2017, s. 69-84.
- Reichstätter, Jan, „Náboženství starých Keltů z archeologické perspektivy: Možnosti a meze ‚čtení‘ materiálních pozůstatků zaniklých kultur středozápadní Evropy“, *Pantheon* 12/2, 2017 [v tisku].
- Reichstätter, Jan, „Jak rozumět ‚pohanským reliktnům‘: Folklór baltských zemí jako zdroj pro studium předkřesťanských tradic starých Baltů“, *Religio: Revue pro religionistiku* 23/2, 2015, s. 161-185.

Přiměřenou část v publikačních aktivitách doktoranda tvořily i recenze v odborném tisku (viz jeho bibliografie).

Disertační práce autora je podložena řadou zahraničních studijních pobytů sledujících jednotlivé oblasti jeho odborného zájmu:

- Udmurt State University, Iževsk, Rusko, program Partnerské instituce MU (28. 8. 2017 – 31. 1. 2018).
- Comenius University, Bratislava, Slovensko, program CEEPUS (1. 10. 2016 – 31. 1. 2017).
- University of Leipzig, Lipsko, Německo, program Erasmus+ (1. 4. – 30. 9. 2015).
- Vytautas Magnus University, Kaunas, Litva, program LLP Erasmus (27. 1. – 30. 6. 2014).

Na téma disertační práce byl též těsně napojen grantový projekt, který autor realizoval během studia:

- „Christianization of Northern Europe: Clash of Ideologies, Cultural Transformations, and Beginnings of Christian Identity among Transalpine Europeans“, Fellowship for Junior Researches, Herder Institute for Historical Research on East Central Europe, Marburg, Německo (1. 3. 2017 – 31. 3. 2017).

Autor v průběhu celého doktorského studia osvědčoval hluboký zájem i mimořádnou píli. Cennou součástí jeho studijního zraní tvořila pedagogická činnost v logické následnosti sdílené výuky se školitelem (RLB34 Pravěká náboženství Evropy) a výuky vlastního předmětu (RLB530 Christianizace Evropy).

V Brně, dne 23. 1. 2019

PhDr. Dalibor Papoušek, Ph.D.